

PÄÄTÖS

Nro 8/2014/1

Dnro LSSAVI/197/04.08/2012

Annettu julkipanon jälkeen

20.1.2014

ASIA

Pälkäneen kunnan Luopioisten jätevedenpuhdistamon ympäristöluvan lupamääräysten tarkistaminen, Pälkäne

HAKIJA

Pälkäneen kunta
Keskustie 1
36600 Pälkäne

LAITOS JA SEN SIJAINTI

Luopioisten jätevedenpuhdistamo sijaitsee Pälkäneen kunnan Luopioisten kirkonkylässä tilalla Uusi-Mikkola. Kiinteistötunnus on 635-451-7-216. Käyntiosoite on Rihankuja 2, Luopioinen.

LUVAN HAKEMISEN PERUSTE

Pirkanmaan ympäristökeskuksen 3.2.2004 antamassa päätöksessä PIR-2001-Y-1298-121 luvan saaja on määrätty jättämään hakemus lupamääräysten tarkistamiseksi vuoden 2012 loppuun mennessä, mikäli jätevesiä aiotaan johtaa vesistöön vuoden 2013 jälkeen.

LUPAVIRANOMAISEN TOIMIVALTA

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto on toimivaltainen lupaviranomaisen ympäristönsuojeluasetuksen 5 § 1 momentin kohdan 13 a mukaan.

ASIAN VIREILLETULO

Hakemus on tullut vireille Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastossa 28.12.2012.

VOIMASSA OLEVA YMPÄRISTÖLUPA

Puhdistamolla on Pirkanmaan ympäristökeskuksen 3.2.2004 myöntämä ympäristölupa (diaarinumero PIR-2001-Y-1298-121), jossa on annettu lupa puhdistamon toiminnalle ja käsitellyn jäteveden johtamiselle Kukkia-järveen. Samassa yhteydessä on myönnetty pysyvä käyttöoikeus purkuputken tarvitsemaan Kukkia-järven vesialueeseen. Jäteveden käsittelylle on asetettu seuraavat vaatimukset: BOD_{7-ATU}: enimmäispitoisuus 12 mg/l ja puhdistusteho

vähintään 92 %, COD_{Cr}: enimmäispitoisuus 125 mg/l ja puhdistusteho vähintään 75 %, fosfori: enimmäispitoisuus 0,5 mg/l ja puhdistusteho 92 % sekä kiintoaine: enimmäispitoisuus 35 mg/l ja puhdistusteho 90 %. Pirkanmaan ympäristökeskus on päätöksellään 11.4.2005 muuttanut ympäristölupaa siten, että laitokselle saa ottaa vastaan ja käsitellä myös kirkonkylän alueen ulkopuolella syntyviä haja-asutusalueen umpikaivojätevesiä enintään 5 000 m³ vuodessa. Vastaanotettavan umpikaivojäteveden seassa saa olla mukana saostuskaivolietettä, mikäli se kaivojen tyhjennyksen järkevän toteuttamisen vuoksi on tarpeen.

ALUEEN KAAVOITUS JA LAITOKSEN LÄHIYMPÄRISTÖ

Kaavoitus ja sijaintipaikka

Luopioisten jätevedenpuhdistamo sijaitsee asemakaavoitetulla alueella Luopioisten kirkonkylässä Kukkia-järven rannalla. Asemakaavassa puhdistamon tontti on merkitty yhdyskuntateknistä huoltoa palvelevien rakennusten ja laitosten alueeksi (ET). Puhdistamon viereiset alueet on kaavoitettu puistoksi. Lähimmät asuinrakennukset ovat noin 90 m:n etäisyydellä puhdistamosta.

Puhdistamo ei sijaitse luokitellulla pohjavesialueella. Puhdistamon purkuvesistö Kukkia kuuluu Natura 2000-verkoston.

Purkuvesistö ja sen tila

Jätevedenpuhdistamon puhdistetut jätevedet johdetaan noin 1 500 metriä pitkällä purkuputkella Kukikian pohjoisosaan päältäan puolelle. Kukkia-järvi kuuluu Kokemäenjoen päävesistöalueeseen (35), Längelmäveden ja Hauhon reittien vesistöalueeseen ja siellä Kukikian alueeseen (35.781). Kukikian valuma-alueen pinta-ala on 201,23 km² ja järvisyysprosentti on 25,75 %. Varsinaisen Kukikian pinta-ala on 44,26 km². Kukikian kokonaissyvyys on 30 m ja keskisyvyys noin 5 m.

Kukkia kuuluu Längelmäveden vesistöalueelle tyypillisesti karuun ja kirkasvetiseen järvityyppiin. Humusleima on vähäinen, mikä yhdessä pienten sameusarvojen kanssa merkitsee suurta näkösyvyyttä. Happamuustaso on normaali. Kukkia on luokiteltu ekologiselta tilaltaan hyväksi.

Kukikian alueella ei ole kalataloudellisia tarkkailuvelvoitteita, mutta kalakantojen seuranta on tehty kalastusalueen toteuttamalla kirjanpitokalastuksella ja vuonna 2008 tehdyllä Riista- ja kalatalouden tutkimuslaitoksen verkkokalastuksella. Kukkia on karu ja kirkasvetinen, minkä johdosta sen kalakanta on lohikalavaltainen. Muikku ja siika ovat kirjanpitokalastuksen perusteella yleisiä saalislajeja. Järveen on istutettu kuhaa ja taimenta. Kalastusalueen mukaan Kukikian täplärapukanta on voimistunut 2000-luvulla istutustoimien johdosta.

Kukkiajärvi (FI0328004) on sisällytetty Natura 2000-verkoston SCI-alueena eli luontodirektiivin perusteella. Kukkiajärven koko pinta-ala on 4 426 ha, josta 3 871 ha kuuluu Natura-alueeseen. Jätevesien purkualue sijaitsee Natura-alueella. Natura-kuvauksen mukaan Kukkia on valtakunnallisesti edustava vesiluontokohde. Alue on säilynyt luonnontilaisena, rantatyyppit ovat monipuolisia ja kasvillisuus on hyvin monipuolista. Rehevyytasoltaan Kukkia edustaa

karua vesityyppiä, mikä osoittaa, että järveen kohdistuva kuormitus on pysynyt vähäisenä.

ALUEELLINEN VESIENHOITOSUUNNITELMA

Jätevedenpuhdistamo sijaitsee Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueella. Pirkanmaan pintavesien toimenpideohjelman vuoteen 2015 mukaan Iso Längelmäveden ja Hauhon reitin suurimmat fosfori- ja typpikuormitukset tulevat peltoviljelystä ja luonnonhuuhtoumasta. Pistekuormituksen osuus fosforikuormituksesta on yhden prosentin luokkaa ja typpikuormituksesta noin kolme prosenttia.

Toimenpideohjelman mukaan yhdyskuntien jätevedenpuhdistamojen nykykäytännön mukaisia toimenpiteitä ovat aiemmin päätetyt ja suunnittelukaudella toteutettavat siirtoviemärit ja puhdistamot sekä viemärlaitosten käyttö- ja ylläpitokustannukset. Lisätoimenpiteinä on listattu mm. viemäriverkoston saneeraus, jätevedenpuhdistamoiden tehostaminen ja puhdistettujen jätevesien jälkikäsitteily. Lisätoimenpiteitä on toteutettava niillä vesistöalueilla, joilla nykykäytännön mukaiset toimenpiteet eivät ole riittäviä vesistön hyvän tilan saavuttamiseksi. Toimenpideohjelman mukaan vesienhoidon tavoitteet täyttyvät Kukkia-järvellä ja sen ekologinen tila on hyvä.

HAKEMUKSEN MUKAINEN TOIMINTA

Yleiskuvaus toiminnasta sekä puhdistamon prosessit ja mitoitus

Luopioisten jätevedenpuhdistamolla käsitellään Luopioisten kirkonkylän viemärintialueen jätevedet ja otetaan vastaan sako- ja umpikaivoliettteitä. Nykyinen liittymäärä on hieman yli 700 asukasta. Viemäriverkoston pituus on noin 12 km. Koko viemäriverkosto on muoviputkea.

Luopioisten jätevedenpuhdistamo on vuonna 1991 valmistunut biologinen rinnakkaissaostuspuhdistamo. Virtaussuunnassa toiminnot ovat seuraavat: tulopumppaus, näytteenotto, porrasvälppä, ferrosulfaatin syöttö, kalkinsyöttö, ilmastus, selkeytys, näytteenotto ja mittaus. Lietteenkäsittelynä on tiivistys ja mahdollisuus kalkkistabilointiin. Vuonna 2008 puhdistamolla otettiin käyttöön laajennettu sakokaivolietteen vastaanotto, joka sisälsi erillisen 30 m³:n ulkoaltaan. Vuonna 2012 uusittiin kalkkisiilo ja kalkki-imuri.

Puhdistamon mitoitusarvot ovat seuraavat:

AVL	950
Q _{kesk} , m ³ /d	280
Q _{mit} , m ³ /h	25
BOD _{7-ATU} , kg/d	80
V _{ilm}	2*134 m ³
A _{sel}	2*16 m ²

Puhdistamon tulokuormitus

Puhdistamon keskimääräinen tulokuormitus vuosina 2007–2012 ja ennuste vuosille 2015 ja 2020:

Vuosi	Q	BOD _{7-ATU}	Kok. P	Kok. N
	m ³ /d	kg/d	kg/d	kg/d
2007	112	38	1,5	8,6
2008	140	40	1,5	8,4
2009	119	35	1,6	9,7
2010	124	35	1,4	8,0
2011	132	33	1,6	8,5
2012	146	40	2,0	9,8
2015	152	44	1,8	10,6
2020	185	54	2,2	12,9

Puhdistamon keskimääräisen tulokuormituksen (BOD_{7-ATU}) perusteella puhdistamon asukasvastineluku on vuosina 2007–2012 ollut 471–629 avl, kun yhden henkilön vuorokaudessa aiheuttamalle BOD_{7-ATU}-kuormalle käytetään asukasvastinelukuna 70 g/as/vrk.

Tulokuorma on pysynyt varsin vakaalla tasolla. Virtaama ylitti vuonna 2011 kolmena peräkkäisenä vuorokautena 500 m³/d, mutta pysyi muuten lähes aina alle 200 m³/d, joten tarvetta ohituksille ei ole. Puhdistamo ajetaan väljyytensä vuoksi yhdellä linjalla. Liittymäärän arvioidaan kasvavan vuoteen 2015 mennessä 15 %:lla ja vuoteen 2020 mennessä 40 %:lla nykytilanteeseen nähden uusien kaava-alueiden ja toiminta-alueen laajenemisen seurauksena. Ennustetut virtaaman ja kuormituksen lisäykset eivät tule aiheuttamaan vaikeuksia, koska käsittelykapasiteettia on reservissä riittävästi. Prosessin hallittavuutta on mahdollista parantaa tulevaisuudessa, jos sakokaivolietteet ohjataan Pälkäneen keskuspuhdistamolle käsiteltäväksi.

Lietteet

Puhdistamolla otetaan vastaan sako- ja umpikaivolietettä. Vuonna 2011 lietettä otettiin vastaan 2 734 m³ ja vuonna 2012 2 655 m³.

Kemikaalit ja energian käyttö

Puhdistamolla käytetään ferrosulfaattia fosforin saostukseen ja kalkkia happamuustason säätöön. Ferrosulfaattia käytettiin vuonna 2011 yhteensä 12 554 kg eli 290 g/käsitelty jätevesi-m³. Kalkkia käytettiin yhteensä 13 610 kg eli 317 g/käsitelty jätevesi-m³.

Puhdistamon sähkönkulutus oli vuonna 2011 85 778 kWh.

Liikenne

Liikennettä puhdistamoalueelle on mahdollista vähentää siirtämällä sakokaivolietteen vastaanotto Aitooseen, jonne tullaan rakentamaan lokajätteen vastaanottoasema.

PÄÄSTÖT JA NIIDEN RAJOITTAMINEN

Jätevedet ja päästöt vesiin

Puhdistamon keskimääräiset käsitellyn jäteveden pitoisuudet, päästöt vesistöön ja puhdistustehot vuosina 2007–2012 sekä päästöennusteet vuosille 2015 ja 2020:

Vuosi	BOD _{7-ATU}			Fosfori			Typpi		
	mg/l	kg/d	%	mg/l	kg/d	%	mg/l	kg/d	%
2007	8,9	1,00	98	0,29	0,033	98	53	5,9	31
2008	5,3	0,74	98	0,20	0,028	98	44	6,2	28
2009	9,2	1,10	97	0,25	0,030	98	50	6,0	36
2010	8,1	1,00	97	0,27	0,033	98	49	6,1	24
2011	6,7	0,89	98	0,33	0,044	97	45	6,0	25
2012	6,6	0,96	98	0,32	0,047	97	35	5,1	48
2015		1,06			0,040			7,5	
2020		1,29			0,049			9,2	

Vesistökuormitus on ollut pientä vastaten orgaanisen aineen ja fosforin osalta noin 10–20 hengen käsittelemättömiä yhdyskuntajätevesiä.

Vuonna 2011 ja 2012 saavutetut käsittelytulokset puolivuosiskeskiarvoina verrattuna lupaehtoihin:

	BOD _{7-ATU}		Fosfori		COD _{Cr}		Kiintoaine	
	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%	mg/l	%
Lupaehdot	12	92	0,5	92	125	75	35	90
2011								
I-vuosipuolisko	6,1	98	0,35	97	34	94	8	97
II-vuosipuolisko	7,5	97	0,32	97	44	93	14	95
2012								
I-vuosipuolisko	9,2	97	0,35	96	48	90	9,9	96
II-vuosipuolisko	3,7	99	0,29	98	38	96	13	98

Puhdistamon toiminta täytti vuonna 2011 ja 2012 asetetut lupaehdot kaikilla laskentajaksoilla. Vuonna 2011 nitrifiointiaste oli vuosikeskiarvona 80 % ja ammoniumtyypen jäännöspitoisuus keskimäärin 13 mg/l. Ferrosulfaatin syöttöhäiriö nosti kokonaisfosforin jäännöspitoisuuden yli lupaehdon tammikuussa. Vuonna 2012 nitrifiointiaste oli vuosikeskiarvona 79 % ja ammoniumtyypen jäännöspitoisuus keskimäärin 14 mg/l. Ensimmäisellä vuosipuoliskolla nitrifikaatio ei toiminut, mutta toisella vuosipuoliskolla nitrifikaatio oli täysimääräistä.

Päästöt ilmaan, haju ja melu

Hakijan mukaan laitoksen rakenteiden ja sijainnin vuoksi melu- ja hajuhaitat jäävät vähäisiksi.

Jätteet

Puhdistamoliete (EWC-tunnus 19 08 05A). Liete tiivistetään puhdistamolla ja viedään kuivattavaksi Luopioisten Vesihuolto Oy:n kuivaimelle Aitooseen. Liete kuivataan suotonauhalla ja kuivattu liete viedään Pirkanmaan Jätehuolto-

to Oy:n Koukkujärven jätteenkäsittelyasemalle kompostoitavaksi. Vuonna 2011 puhdistamolietettä muodostui 422 m³ ja vuonna 2012 542 m³. Välpejätettä (EWC-tunnus 19 08 01) syntyy vuodessa noin 3,7 tonnia. Pirkanmaan Jätehuolto Oy hoitaa välpejätteen haun ja käsittelyn.

PARAS KÄYTTÖKELPOINEN TEKNIikka

Hakijan mukaan puhdistamon ajo on ollut huolellista ja tulostaso pysynyt jo vuosia hyvänä. Kalkin syöttölaitteiston uusiminen lisää toimintavarmuutta ja auttaa ylläpitämään ympärivuotista nitrifikaatiota.

TYPENPOISTON TARPEEN ARVIOINTI

Laskennallinen tarkastelu sekä vesistötulokset osoittavat, ettei Luopioisten kirkonkylän jätevedenpuhdistamon typpikuormalla ole oleellista vaikutusta koko Kukkian typpitaseeseen. Vuonna 2000 tehtyjen ravinnelisäytestien perusteella rajoittava ravinne oli typpi, mutta fosforipitoisuuden alhaisuus esti typpilisäyksen merkittävän rehevöittävän vaikutuksen. Vasta ravinteiden yhteisliäys sai aikaan moninkertaisen leväkasvun. Nykyinen typpikuormitus ei näytä aiheuttavan merkittävää rehevyyden lisääntymistä, koska fosforipitoisuudet ovat alhaisia. Näin ollen levätuotanto on lähinnä yhteisrajoitteista, joten kumman tahansa pääravinteen alhainen pitoisuus pitää tuotantotason kurissa.

Typen poiston tehostamisella olisi tässä tapauksessa vesistön kannalta lähinnä marginaalinen ja siten vain toissijainen merkitys. Ensisijaisena tavoitteena tulee pitää nykyisen fosforipoistotehon ylläpitämistä. Käytännössä alhainen fosforipitoisuus estää typen rehevöittävän vaikutuksen ja se on myös helpommin hallittavissa. Puhdistamon väljyyden ansiosta ammoniumtypen nitrifikaatio on mahdollista, mikä osaltaan vähentää kuormituksen vesistövaikutuksia.

TOIMINNAN VAIKUTUKSET YMPÄRISTÖÖN

Vaikutukset pintavesiin

Luopioisten jätevedenpuhdistamon käsiteltyjen jätevesien aiheuttamat laskennalliset pitoisuusmuutokset Kukkian alueella ovat seuraavat:

	Nykytila			2015			2020		
	MHQ 3,4 m ³ /s	MQ 1,4 m ³ /s	MNQ 0,6 m ³ /s	MHQ 3,4 m ³ /s	MQ 1,4 m ³ /s	MNQ 0,6 m ³ /s	MHQ 3,4 m ³ /s	MQ 1,4 m ³ /s	MNQ 0,6 m ³ /s
BOD_{7-ATU}, mg/l	0,003	0,01	0,02	0,004	0,01	0,02	0,004	0,011	0,023
Kok. P, µg/l	0,1	0,3	0,6	0,1	0,3	0,7	0,2	0,4	0,9
Kok. N, µg/l	20,0	50,0	109,0	25,0	62,0	135,0	31,0	75,0	165,0
Ammonium typpi, µg/l	8,0	19,0	42,0	9,0	23,0	50,0	11,0	28,0	60,0

Jätevesien laskennalliset vaikutukset Kukkian vedenlaatuun ovat vähäiset. Alivirtaamienkaan aikana ei tapahdu merkittävää pitoisuuksien nousua. Vai-

kutukset ovat nähtävissä paikallisesti talvella purkualueen edustan alusvedessä. Päälysveden arvoihin kuormitus ei vaikuta merkittävästi.

Jätevesien välitön purkualue on syvyysuhteiltaan matalaa aluetta. Purkualueella ei ole erillistä syvänettä, joten jätevedet kulkeutuvat alueelta muualle. Talvella ne valuvat pohjanmyötäisesti kaakkoon Rajalansaaren suunnassa olevalle syvänealueelle. Kesällä ne sekoittuvat tehokkaammin vesimassoihin ja voivat levitä pintavirtausten mukana eri suuntiin.

Purkuputken läheisyydessä ei ole havaittu yleensä selviä jätevesien vaikutuksia. Rajalansaaren syvänteessä, jonne jäteveden talvisin kulkeutuvat, on vedenlaadun havaintopiste. Talvella jätevesien vaikutuksia osoittavat syvänteen pohjanläheisen veden kohonnut kokonaistyyppipitoisuus ja ylempiä vesikerroksia suurempi sähkönjohtavuus. Myös fosforipitoisuus on pohjalla hieman suurempi kuin pintavedessä. Pintaveden laatuun jätevedet eivät talvella vaikuta. Kesällä jätevesien vaikutus ei ole erotettavissa pintavedestä. Rehevyyttä kuvaavan klorofyllin pitoisuudet ovat ylittäneet viime vuosina niukasti lievästi rehevän veden rajan. Alusvedessä typen määrä on hieman kohonnut, mutta ei lähellekään samalla tavalla kuin talvella. Tulokset antavat viitteitä hyvin lievään jätevesien vaikutukseen.

Veden laadun havaintopiste on myös Uritunselällä, joka on syvänealue jätevesien purkukohdasta länteen. Jätevesien kulkeutumisesta Uritunselän suuntaan ei ole saatu vedenlaatutulosten perusteella varmoja viitteitä.

Verrattaessa laskennallista vaikutusta vesistö tarkkailun havaintoihin, voidaan todeta, että tarkkailutulokset vahvistavat jätevesien vähäisen vaikutuksen pintaveden laatuun ja Kukkian fosforitasoon. Talvisin alusvedessä on voitu todeta voimakkaitakin vaikutuksia, jotka rajoittuvat purkualueelta kaakkoon olevaan syvänteeseen.

Vaikutukset Natura-alueeseen

Kokemäenjoen vesistön vesiensuojeluyhdistyksen tekemän selvityksen mukaan Luopioisten kirkonkylän jätevedenpuhdistamon jätevesien ei voida arvioida vaarantavan Kukkian niitä luonnonarvoja, joiden perusteella alue on otettu Suomen Natura 2000 –verkostoon.

Alue on mukana verkostossa luontodirektiivin perusteella. Teoreettisesti jätevedet voisivat vaikuttaa Kukkian vedenalaiseen luontotyyppiin eli ”hiekkamaiden niukkamineraaliset niukkaravinteiset vedet” –luontotyyppiin. Edellä mainitulle luontotyyppille ominaista on kirkkaille, oligotrofisille vesille tyypillinen vesikasvillisuus runsas pohjaversoiskasvillisuus mukaan lukien. Lisäksi Kukkian erikoisuuksiin kuuluu ormion esiintyminen järvässä elinvoimaisina ja paikoin runsainakin kasvustoina. Ormio on mainittu luontotyyppioppaassa tälle luontotyyppille ominaisena kasvina.

Jätevesistä aiheutuvalla ravinnekuormituksella ei ole oleellista vaikutusta Kukkian ravinnetasoon, joka on säilynyt jätevesien johtamisesta huolimatta alhaisena, jopa karua vettä vastaavana. Jätevedet johdetaan käsittelyn jälkeen putkella noin 4-5 metrin syvyyteen, josta ne talvella valuvat pohjanmyötäisesti Rajalansaaren länsipuolella sijaitsevan syvänteen pohjalle. Lähinnä vain tällöin jätevesien vaikutukset ovat olleet erotettavissa tuloksista.

Kesäaikana jätevedet sekoittuvat tehokkaasti ympäröivään vesimassaan, eikä niiden vaikutusta ole tällöin havaittu ravinnepitoisuuksissa edes purkupun-ken lähettyvillä. Vaikka viime vuosina tehdyt selvitykset ovat antaneet viitteitä ormion lievästä taantumisesta, sitä ei ole selvityksissä kytketty Luopioisten kirkonkylän jätevesiin. Ormiota esiintyy myös jätevesien purkualueen lähivesillä Rajalansaaren poukamissa.

Vaikutukset kalastoon ja kalastukseen

Vesistötarkkailun perusteella jätevesien vaikutukset jätevesien purkualueella ovat olleet vähäisiä. Purkualueelta jätevedet painuvat alusveteen ja niiden vaikutus on selvemmin havaittavissa lähellä sijaitsevassa Rajalansaaren syvänteessä. Pitkän aikavälin tarkastelussa voidaan havaita, että tämän syvänteen alusveden happiolosuhteet ovat heikentyneet. Pohjanläheiset vedet ovat ajoittain loppukesällä lähes hapettomia. Jo 10 metrin syvyydessä veden happipitoisuus on laskenut tarkkailun aikana. Ajoittain happipitoisuus painuu tässä syvyydessä alle 4 mg/l, jota voidaan pitää huonona vaateliaammille kaloille.

Luopioisten kirkonkylän jätevedenpuhdistamon jätevesien kalataloudelliset vaikutukset rajoittuvat purkualueelle sekä sen lähellä sijaitseville syväntealueille. Vesistöä rehevöittävän vaikutuksen voidaan katsoa jäävän pieneksi, mutta veden happipitoisuuden laskun kautta jätevesillä on kalataloudellisia vaikutuksia. Syväntealueella havaittu veden happipitoisuuden lasku vaikeuttaa alueella muikun, siian ja taimenen elinmahdollisuuksia.

Jätevedet eivät todennäköisesti vaikuta alueella tapahtuvaan kalastukseen. Myöskään rapukannan tilaan ja ravustukseen jätevesillä ei voida katsoa olevan vaikutuksia.

TOIMINNAN JA SEN VAIKUTUSTEN TARKKAILU

Käyttötarkkailu

Puhdistamolla pidetään säännöllisesti hoitopäiväkirjaa, johon kirjataan puhdistamon päivittäiseen toimintaan liittyvät tiedot mahdollisimman tarkasti. Käyttötarkkailun määrittäminen tehdään arkipäivisin samaan aikaan vertailukelpoisuuden säilyttämiseksi. Kahdesti viikossa määritetään poistuvasta vedestä ammoniumtyppi ja liuennut fosfaattifosfori.

Kuormitustarkkailu

Puhdistamolla suoritetaan vuosittain neljä kuormitustarkkailua lupaehtojen toteutumisen seuraamiseksi. Tarkkailu tapahtuu keräämällä automaattioittimin vesimäärämittarin ohjaamana kuution välein tulevasta ja poistuvasta vedestä vuorokauden vesimääräpainotteiset kokoomanäytteet.

Kokoomanäytteistä tehdään seuraavat määrittäykset: pH, sähkönjohtavuus, COD_{Cr}, kiintoaine, BOD_{7-ATU}, fosfori ja typpi. Poistuvan veden näytteistä määritetään lisäksi: NH₄-N, liukoinen fosfori, liukoinen rauta ja alkaliniteetti. Ilmasutaltaan ja palautuslietteen kiertäenäytteistä määritetään kiintoaine. Lisäksi poistuvasta vedestä otetaan kiertäenäyte fosforimääritystä varten näytteenoton luotettavuuden kontrolloimiseksi.

Näytteenoton yhteyteen liittyy konsultin suorittamat käyttötarkkailumittausten tarkistukset puhdistamon toimintaan liittyvistä seikoista. Tarkkailukäynnin yhteydessä tarkistetaan näytteenoton oikeellisuus, ajoittain virtaamamittaus, lietteenpoisto, kemikalointi ja tarvittaessa syöttömäärän tarkistus ja poistuvan veden pH. Mikäli puhdistamon toiminnassa on analyysitulosten ja muiden havaintojen perusteella puutteita, annetaan tarkkailutulosten perusteella ohjeet tilanteen korjaamisesta.

Vesistötarkkailu

Veden laadun havaintopaikkoja on Kukkia-järvessä jätevesien purkupaikan läheisyydessä kolme kappaletta. Yksi purkualueella, yksi Rajalansaaren syvänteessä ja yksi Uritunselällä. Veden laatua tarkkaillaan kaksi kertaa vuodessa: maaliskuussa ja elokuussa. Näytteet otetaan vertikaalisesti viiden metrin välein. Alin näyte otetaan metri pohjan yläpuolelta. Uritunselän veden laatu tutkitaan vain joka toinen vuosi. Vesinäytteiden oton yhteydessä mitataan lämpötila ja määritetään näytesyvyys. Vesinäytteistä tehdään seuraavat määritykset: happi, happi kyll%, sameus, sähkönjohtavuus, pH, väri, COD_{Mn}, kokonaistyyppi, nitraattityppi, ammoniumtyppi, kokonaisfosfori, fekaaliset kolit 44 °C ja klorofylli-a (elokuussa).

Kalataloustarkkailu

Luopioisten kirkonkylän jätevedenpuhdistamolla ei ole velvoitetta kalataloustarkkailuun.

POIKKEUKSELLISET TILANTEET JA NIIHIN VARAUTUMINEN

Ei muutoksia voimassa olevaan ympäristölupaan.

HAKIJAN ESITYS LUPAEHDOIKSI

Hakija on esittänyt jäteveden puhdistuksen käsittelyvaatimuksiksi Pirkanmaan ympäristökeskuksen päätöksessä dnro PIR-2001-Y-1298-121 asetettuja raja-arvoja.

HAKEMUKSEN KÄSITTELY

Hakemuksen täydennykset

Hakemusta on täydennetty 1.3.2013 voimassa olevilla käyttö- ja kuormitus-tarkkailuohjelmilla, vesistötarkkailuohjelmalla, sekä tiedoilla laitoksella syntyvistä jätteistä ja laitokselle johdettavan jäteveden laadusta.

Hakemuksesta tiedottaminen

Hakemuksesta on kuulutettu Pälkäneen kunnan ja Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston ilmoitustauluilla 26.3.–25.4.2013. Ympäristölupahakemus ja siihen liittyvät selvitykset ovat olleet kuulutusajan yleisesti nähtävillä Pälkäneen kunnanvirastossa. Hakemuksen vireilläolosta on julkaistu ilmoitus Sydän Hämeen Lehdessä 26.3.2013. Hakemuksesta on annettu erikseen tieto niille asianosaisille, joita asia erityisesti koskee.

Aluehallintovirasto on pyytänyt hakemuksen johdosta lausunnon Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat -

vastuualueelta, Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen kalatalousviranomaiselta, Pälkäneen kunnalta ja Pälkäneen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselta.

Lausunnot

1) Pirkanmaan ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat –vastuualue on lausunnossaan todennut, että Kukkiajärven vedenlaadussa on niissä luonto-arvoissa, joiden perusteella alue on sisällytetty Natura-2000 verkostoon, havaittavissa alkavaa kehitystä suuntaan, jossa alkaa tapahtua hiljalleen näiden arvojen taantumista. Tämä on mahdollisesti seurausta mm. käsiteltyjen jätevesien kuormituksen kasvamisesta. Kehitykseen saattaa olla muitakin tekijöitä, mutta karussa vesistössä jo pienet muutokset kuormituksessa vaikuttavat järven perustuotantoon. Koska kaikki kuormitus joka järveen tulee, menee suoraan järvessä tapahtuvan kasvun ravinnoksi, katsoo ELY-keskus, että järveen johdettava kuormitus tulisi rajoittaa mahdollisimman pieneksi, vähintään se tulisi saada samalle tasolle kuin se oli 2000-luvun alkupuoliskolla. Tästä syystä hakijan tulee jo ennen ympäristönsuojelulain mukaista lupaharkintaa esittää hakemuksensa liitteeksi suunnitelma, jonka toteuttamisella Kukkiajärven vesistökuormitus liittymäärän kasvaessakin pysyy tasolla: fosfori (P) 0,030 kg/d, BOD7-ATU 0,5 kg/d ja kokonaistyyppi (N) puhdistusteho n. 60 %. Tällaisista menetelmistä tulisi tarkastella ainakin typen- ja fosforinpoiston tehostaminen sekä lietteiden vastaanoton lopettaminen sekä näiden toimenpiteiden vaikutus vesistökuormitukseen.

Mikäli edellä mainitut menetelmät eivät ole mahdollisia, tulee jätevesien vaikutuksista karut kirkasvetiset järvet -luontotyyppiin laatia luonnonsuojelulain 65 §:n mukainen Natura-arviointi ennen ympäristönsuojelulain mukaista lupaharkintaa. Natura-arviointi tulee laatia Luontoselvitykset ja luontovaikutusten arviointi kaavoituksessa, YVA -menettelyssä ja Natura-arvioinnissa –oppaan ohjeistuksen mukaan (Söderman, T. 2003, Ympäristöopas 109).

Natura-arvioinnin tulee sisältää yhteisvaikutusten tarkastelu jätevedenpuhdistamon kuormituksen ja muiden karut kirkasvetiset järvet -luontotyyppiin kohdistuvien hankkeiden tai suunnitelmien kanssa sekä erityisesti jätevedenpuhdistamon vesistövaikutuksia lieventävien toimien tarkastelu. Vaikutusten merkittävyyttä tulee tarkastella tilanteessa, jossa lieventäviä toimenpiteitä ei toteuteta ja tilanteessa, jossa ne toteutetaan. Natura-arvioinnin osana tulee olla toteutuskelpoinen, biologisia muuttujia sisältävä seurantasuunnitelma. Lisäksi paremman kuvan laitoksen kuormituksesta saamiseksi on laitoksen kuormitustarkkailukertoja lisättävä siten, että tarkkailu suoritetaan vähintään kuusi kertaa vuodessa.

Purkuvesistön tarkkailuun on otettava mukaan kolmen vuoden välein tehtävä syvänpohjajaeläinten tarkkailu purkusyvänteellä ja sen ulkopuolisella vertaialueella. Tarkkailu tulee tehdä ympäristöhallinnon ohjeiden mukaisesti ja toimittaa tiedot ympäristöhallinnon pohjajaeläinrekisteriin.

Tarkkailuohjelmien sisältöä ja tutkimustiheyttä tulee voida tarkistaa tai muuttaa ELY-keskuksen hyväksymällä tai määräämällä tavalla. Toiminnan harjoittajan on toimitettava korjatut tarkkailuohjelmat kolmen kuukauden kuluessa päätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta tiedoksi ja tarkastettavaksi Pirkanmaan ELY-keskukselle.

2) Hämeen ELY-keskus, kalatalousryhmä toteaa lausunnossaan, että lupa voidaan myöntää. Ennalta arvioiden puhdistamon toiminta ei aiheuta sellaisia vaikutuksia, että ne edellyttäisivät kalataloudellista tarkkailuvelvoitetta tai kompensatiota.

3) Pälkäneen kunnanhallitus on ilmoittanut, että koska hakijana on Pälkäneen kunta, se ei anna asiassa erillistä lausuntoa.

Pälkäneen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen ei ole antanut lausuntoa.

Muistutukset ja mielipiteet

4) AA (Laikka 635-451-7-5) on esittänyt harkittavaksi jonkinlaista tarkkailua jäteveden purkualueella keväällä joko ennen jäiden lähtöä tai välittömästi sen jälkeen. Muistuttajan mukaan on epäily, että talven aikana jään alla seisova vesi on lähialueella varsin epäpuhdasta, koska järvestä mökillä nostettu löylyvesi voi aikaisin keväällä haista ja lienee pesuvedenä aiheuttanut lieviä allergisia oireita. Lähialueelle rakennetaan lisää, joten asukkaiden ja mökkiläisten pitäisi voida varoa järveden käyttöä aikaisin keväällä, jos siihen näyttäisi olevan aiheutta.

Hakijan kuuleminen ja vastine

Hakijalle on varattu mahdollisuus antaa vastineensa annettujen lausuntojen ja muistutuksen johdosta. Hakija on vastineessaan 20.11.2013 todennut seuraavaa:

1) Pirkanmaan ELY-keskus, ympäristö ja luonnonvarat –vastuualue

Kokonaistypenpoisto on hankala ja kallis toteuttaa, eikä sen toteuttamisen tarpeelle ole esitetty riittäviä perusteluita. Luopioisten kirkonkylän jätevesikuormitus on hyvin vähäistä, eikä kokonaistypenpoiston tehostamista yleensä vaadita alle 10 000 asukkaan jätevedenpuhdistamoilta siihen liittyvien investointien, vähäisten vesistövaikutusten ja prosessin hallinnan hankaloitumisen vuoksi. Hakijan näkemyksen mukaan jatkossakin on tärkeintä keskittyä hyvän perustuloksen ylläpitämiseen (fosfori, kiintoaine, orgaaninen aine) ja kehittää prosessia ympärivuotisen nitrifioinnin tavoittelun suuntaan. Kokonaistypenpoistoon tähtäävä ajotapa saattaa vaikeuttaa hyvän perustuloksen saavuttamista prosessin hallinnan hankaloitumisen kautta.

Vesistötutkimusten perusteella on todettu, että Luopioisten kirkonkylän typenpoiston tehostamisella olisi vesistön kannalta enintään marginaalinen ja siten vain toissijainen merkitys. Jatkuvasti tarkkailuissa saavutettu korkea-luokkainen fosforinpoistoteho on vesistötulostenkin perusteella tärkeämpi kuin kokonaistypenpoiston tehostaminen. Käytännössä alhainen fosforipitoisuus estää typen rehevöittävän vaikutuksen ja fosforinpoisto on myös helpommin hallittavissa. Kokonaistypenpoistoa oleellisempaa on nitrifioivaan ajotapaan pyrkiminen, joka osaltaan vähentäisi myös kuormituksen vesistövaikutuksia. Pälkäneen kunta onkin Luopioisten kirkonkylän puhdistamolla valmis sitoutumaan ympärivuotisen nitrifioivan ajotavan tavoitteluun.

Hakija ei näe perusteita myöskään tarkkailukertojen lisäämiselle. Luopioisten jätevedenpuhdistamo on lupakauden aikana toiminut erittäin luotettavasti, eikä 2000-luvun aikana lupaehtoihin verrattavissa jaksotuloksissa ole kertaa-

kaan ollut huomautettavaa. Yhdyskuntajätevesiasetuksen 888/2006 mukaan neljä tarkkailukertaa vuodessa on riittävä määrä alle 2 000 asukkaan puhdistamolle (ja vielä alle 10 000 asukkaan jätevedenpuhdistamolle, jos lupaehdot saavutetaan poikkeuksetta, kuten Luopioisten puhdistamolla on tapahtunut). Luopioisten puhdistamon asukasvastineluku nykyisellä kuormitustasolla on 520.

2) Hämeen ELY-keskus, kalatalousryhmä

Pälkäneen kunnalla ei ole huomautettavaa Hämeen ELY-keskuksen kalatalousryhmän lausuntoon.

4) AA

Jäteveden purkualueen vedenlaatua tarkkaillaan säännöllisesti. Jätevedet valuvat purkualueelta pohjanmyötäisesti kohti syvänteitä ja niitä on hankala havaita purkualueella. Purkuputken läheisyydessäkään ei ole havaittu selviä jätevesien vaikutuksia. Veden hygieeninen laatu on tarkkailuissa ollut moitteeton ja ravinnetaso alhainen.

ALUEHALLINTOVIRASTON RATKAISU

Ratkaisu

Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirasto tarkistaa Pirkanmaan ympäristökeskuksen Luopioisten kirkonkylän jätevedenpuhdistamon toiminnalle 3.2.2004 myöntämän sekä 11.4.2005 muuttaman ympäristöluvan dnro PIR-2001-Y-1298-121 lupamääräykset. Tarkistetut lupamääräykset korvaavat aikaisemmat lupamääräykset kokonaan.

Lupamääräysten tarkistamispäätös koskee hakemuksen mukaisten yhdyskuntajätevesien ja umpi- ja sakokaivolietteiden käsittelyä sekä käsiteltyjen jätevesien johtamista nykyistä purkuputkea pitkin Kukkia-järveen.

Lupamääräykset pilaantumisen ehkäisemiseksi

Jätevesien käsittely ja päästöt vesiin

1. Jätevedet on käsiteltävä biologis-kemiallisesti vähintään hakemuksessa esitettyä vastaavalla tavalla. Vesistöön johdettavan jäteveden pitoisuuksien sekä puhdistamon käsittelytehon on täytettävä seuraavat raja-arvot:

	Enimmäispitoisuus, mg/l	Vähimmäisteho, %
BOD _{7ATU} , O ₂	12	95
COD _{Cr} , O ₂	90	90
Fosfori, P	0,4	95
Ammoniumtyppi	8	90
Kiintoaine	20	90

Arvot lasketaan ammoniumtyypen osalta vuosikeskiarvoina ja muiden osalta puolivuosiskeskiarvoina mahdolliset ohitukset, ylivuodot ja poikkeustilanteet mukaan lukien. Ammoniumtyypen poistoteho lasketaan puhdistamolle tulevan kokonaistypen ja vesistöön johdettavan ammoniumtyypen arvoista.

Pirkanmaan ELY-keskukselle ilmoitettuja ja sen hyväksymiä, poikkeuksellista tilanteista (kuten rankkasateet, putkirikot yms.) aiheutuneita, veden laadun ääriarvoja ei oteta huomioon verrattaessa tarkkailutuloksia raja-arvoihin.

Puhdistamolle tuleva jätevesi on puhdistettava lisäksi siten, että toiminnassa täytetään yhdyskuntajätevesistä annetun valtioneuvoston asetuksen 888/2006 vaatimukset biologisen hapenkulutuksen, kemiallisen hapenkulutuksen ja kiintoaineen osalta asetuksen edellyttämällä tavalla tarkkailtuna.

Viemäriverkosto

2. Luvan saajan on huolehdittava siitä, että uudet viemärit ja pumppaamot jätevesien johtamiseksi puhdistamolle sijoitetaan ja rakennetaan siten, että niistä ei aiheudu ympäristölle hajuhaittaa, häiritsevää melua, pohjaveden pilaantumista eikä muutakaan vältettävissä olevaa haittaa.

Luvan saajan on ilmoitettava viemäriverkon kunnostamisesta ja uusimisesta tarkkailun vuosiyhteenvedoissa tai muulla Pirkanmaan ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla.

3. Viemäriverkostoista puhdistamolle johdettavien jätevesien määrä on pyrittävä pitämään tasaisena ja rajoittamaan hule- ja vuotovesien määrä mahdollisimman vähäiseksi.
4. Puhdistamon piirissä olevan viemäriverkoston ohjauksutus- ja ylivuotokohdissa on oltava laitteet, jotka rekisteröivät ohjauksutuksen ja ylivuodon keskoajan summaavasti tai muu luotettava menetelmä ohjauksutusten määrän selvittämiseen. Ohjauksutuksista on pidettävä kirjaa ja niistä on ilmoitettava Pirkanmaan ELY-keskukselle.

Puhdistamon ja viemäriverkoston käyttö ja hoito

5. Puhdistamolle on pyrittävä johtamaan kaikki sellaiset puhdistamon piirissä olevilla viemäröntialueilla muodostuvat jätevedet, joiden käsittely puhdistamossa on ympäristövaikutukset kokonaisuudessaan huomioon ottaen tarkoituksenmukaista.

Puhdistamoa ja sen piirissä olevaa viemäriverkostoa kokonaisuudessaan on käytettävä ja hoidettava siten, että toiminnasta ei aiheudu vaaraa tai haittaa terveydelle, ja siten, että puhdistustulos on mahdollisimman hyvä ja toimintaan liittyvät ympäristöpäästöt ja haitat kokonaisuudessaan ovat mahdollisimman vähäiset.

6. Puhdistamolla on oltava asianmukaisen pätevyuden omaava vastuunalainen hoitaja, jonka nimi ja yhteystiedot ovat Pirkanmaan ELY-keskuksen ja Pälkäneen kunnan ympäristönsuojeluviranomaisen tiedossa.

Talousjätevedestä poikkeavat jätevedet

7. Luvan saajan on osaltaan huolehdittava siitä, että viemäriverkoston ja puhdistamolle johdettavien talousjätevedestä poikkeavien pilaavia aineita sisältävien jätevesien haitallisuutta vähennetään riittävästi asianmukaisten esikäsittely-, tasaus- ja muiden toimenpiteiden avulla. Sellaiset laitokset, joista saattaa joutua jätevesiin öljyä, rasvaa tai muita puhdistamon tai viemäriver-

koston toiminnalle haitallisia aineita, on varustettava riittäväillä varolaitteilla tällaisten aineiden viemäriverkostoon pääsyn estämiseksi.

Luvan saajan on osaltaan huolehdittava siitä, että talousjätevedestä poikkeavien jätevesien viemäriverkostoon johtamisessa otetaan huomioon ympäristönsuojeluasetuksen 3 ja 36 §:n sekä vesiympäristölle vaarallisista ja haitallisista aineista annetun valtioneuvoston asetuksen (1022/2006) vaatimukset.

Luvan saajan on oltava selvillä viemäriverkostoon johdettavien talousjätevedestä poikkeavien jätevesien laadusta, määrästä ja esikäsittelystä. Näiden jätevesien johtamisesta viemäriverkkoon on tehtävä sopimus. Kyseisiä jätevesiä koskevat tiedot ja jäljennökset tällaisia jätevesiä johtavien laitosten liittymissopimuksista on toimitettava Pirkanmaan ELY-keskukselle ja Pälkäneen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle kyseisten viranomaisten hyväksymällä tavalla.

Umpi- ja sakokaivolietteiden vastaanotto sekä puhdistamoliete ja muut toiminnassa syntyvät jätteet

8. Asutuksen umpikaivolietettä saa ottaa vastaan ja käsitellä enintään 5 000 m³ vuodessa. Vastaanotettavan umpikaivolietteen seassa saa, vuoden 2016 loppuun asti, olla mukana sakokaivolietettä, mikäli se kaivojen tyhjennyksen järkevän toteuttamisen vuoksi on tarpeen. Vuoden 2016 jälkeen on kaikki sakokaivolietteet toimitettava laitokselle, jolla on lupa niiden käsittelylle. Lietteitä vastaanottaessa on tarkistettava, että niiden mukana on siirtoasiakirja, josta ilmenevät jätelain 121 §:n mukaiset tiedot.
9. Puhdistamoliete on toimitettava säännöllisesti jatkokäsittelyyn kulloinkin voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti asianmukaisen luvan omaavaan vastaanottoaikaan. Puhdistamolietteen laatua on seurattava voimassa olevan lainsäädännön mukaisesti. Välppäjäte on varastoitava puhdistamalla asianmukaisesti ja toimitettava säännöllisesti käsiteltäväksi paikkaan, jonka ympäristöluvassa on hyväksytty ko. jätteen vastaanotto ja käsittely.
10. Toiminnassa muodostuvat jätteet on lajiteltava ja säilytettävä toisistaan erillään ja niitä on varastoitava ja käsiteltävä siten, että niistä ei aiheudu roskaantumista, hajuhaittaa tai muutakaan ympäristön pilaantumisen vaaraa tai huononnetta jätteiden hyödyntämismahdollisuuksia.

Syntyvät jätteet on lajiteltava ottaen huomioon eri jakeiden hyötykäyttömahdollisuudet. Hyötykäyttökelpoiset jätteet on kerättävä erilleen ja toimitettava hyödynnettäväksi asianmukaiseen käsittelyyn. Mikäli hyödyntäminen ei ole kohtuullisin kustannuksin mahdollista, jätteet on toimitettava sellaiselle vastaanottoaikalalle, jolla on lupa ottaa vastaan ja käsitellä kyseisenlaista jätettä.

11. Vaaralliset jätteet on varastoitava niille varatussa paikassa, suljetuissa ja asianmukaisesti merkityissä astioissa katettuna ja tiiviillä alustalla siten, ettei niistä aiheudu maaperän eikä pinta- tai pohjavesien pilaantumisvaaraa tai muuta haittaa ympäristölle. Erilaiset vaaralliset jätteet on pidettävä erillään toisistaan ja muista jätteistä ja ne on merkittävä ominaisuuksiensa mukaan. Eri laatuja vaarallisia jätteitä ei saa sekoittaa keskenään siten, että se haittaisi niiden jatkokäsittelyä.

Nestemäiset vaaralliset jätteet on varastoitava tilavuudeltaan riittävässä suo- ja-altaassa tai muuten reunakorokkein varustetulla alustalla siten, että mahdollisessa vuototilanteessa ne voidaan kerätä hallitusti talteen.

Luovutettaessa vaarallisia jätteitä ne on pakattava tiiviiseen ja jätteen vaarominaisuuksilla merkittyyn pakkaukseen. Vaarallista jätettä luovutettaessa on jätteen siirrosta laadittava siirtoasiakirja, josta ilmenevät jätelain 121 §:n mukaiset tiedot vaarallisista jätteistä. Siirtoasiakirja tai sen jäljennös on säilytettävä vähintään kolmen vuoden ajan.

Päästöt ilmaan ja melu

12. Toiminta on jäteveden viemärointi, toimintaan liittyvä liikenne ja ennakoitavissa olevat huolto- ja korjaustyöt mukaan lukien toteutettava siten, että haitallisia haju-, pöly- ja muita päästöjä ilmaan sekä melua syntyy mahdollisimman vähän.

Puhdistamon toiminnasta aiheutuva melu lähimmissä häiriytyvissä kohteissa ei saa ulkona ylittää päivällä klo 7-22 ekvivalenttimelutasoa 55 dB (L_{Aeq}) eikä yöllä klo 22-7 ekvivalenttimelutasoa 50 dB (L_{Aeq}).

Umpikaivolietettä saa puhdistamalla ottaa vastaan arkisin maanantaista perjantaihin kello 8-18 välisenä aikana.

Varastointi

13. Kemikaalien varastointi ja käsittely puhdistamolla on järjestettävä niin, että haitallisten aineiden pääsy ympäristöön estyy.

Häiriö- ja poikkeustilanteet

14. Poikkeuksellisiin tilanteisiin, kuten mahdollisiin kemikaalivahinkoihin, on varauduttava ennakolta. Vahingon tai onnettomuuden varalle on laitoksella oltava aina saatavilla riittävä määrä tarkoitukseen sopivaa imeyttämismateriaalia ja astioita kerätyille aineille. Laitoksella on myös oltava riittävä alkusammutuskalusto.

Häiriötilanteissa ja muissa poikkeuksellisissa tilanteissa, joissa on aiheutunut tai uhkaa aiheutua määrältään tai laadultaan tavanomaisesta poikkeavia päästöjä ilmaan, viemäriin, vesistöön, maaperään, pohjavesiin tai jättemateriaalien kertymistä alueelle, on ryhdyttävä välittömästi asianmukaisiin tarpeellisiin toimenpiteisiin tällaisten päästöjen ja niiden leviämisen estämiseksi ja päästöistä aiheutuvien vahinkojen torjumiseksi sekä tapahtuman toistumisen estämiseksi.

Poikkeavista päästöistä ja muista ympäristöön vaikuttavista vahinko- ja häiriötilanteista kuten ohjuuksutuksista ja pumppaamoiden ylivuodoista on ilmoitettava viipymättä Pirkanmaan ELY-keskukselle ja Pälkäneen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle sekä, mikäli päästöistä voi aiheutua vaaraa terveydelle, myös Pälkäneen kunnan terveydensuojeluviranomaiselle.

Häiriö- ja poikkeustilanteita varten puhdistamolla on oltava selkeät toimintaohjeet, jotka ovat puhdistamoa ja viemäriverkkoa hoitavien henkilöiden tiedossa.

Riskienhallinta

15. Luvan saajalla on oltava puhdistamotoimintaa ja viemärointiä koskeva riskienhallintasuunnitelma. Ajantasainen suunnitelma on vuoden 2015 loppuun mennessä toimitettava Pirkanmaan ELY-keskukselle ja Pälkäneen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle. Suunnitelma on pidettävä ajan tasalla ja siihen tehdyistä olennaisista muutoksista on ilmoitettava mainituille valvontaviranomaisille.

Käyttö- ja päästötarkkailu

16. Toiminnan käyttö- ja päästötarkkailu on tehtävä hakemuksessa esitetyn suunnitelman ja tämän luvan lupamääräysten mukaisesti.

Päästötarkkailun 24 tunnin kokoomanäytteet on otettava säännöllisin väliajoin 6 kertaa vuodessa puhdistamolta lähtevästä ja puhdistamolte tulevasta jätevedestä.

17. Puhdistamolte tulevan jäteveden näyte on otettava siten ja sellaisesta kohdasta, että se antaa mahdollisimman oikean kuvan puhdistamolte tulevasta kuormituksesta umpikaivo- ja mahdolliset muut lietteet mukaan lukien.

Mittaukset, kalibroinnit, analysointi ja näytteenotot on suoritettava standardien (CEN, ISO, SFS tai muu vastaavan tasoinen kansallinen tai kansainvälinen yleisesti käytössä oleva standardi) mukaisesti tai muilla tarkoitukseen sopivilla yleisesti käytössä olevilla viranomaisten hyväksymillä menetelmillä sekä soveltuvin osin yhdyskuntajätevesistä annetun valtioneuvoston asetuksen (888/2006) mukaisesti.

Mittausraporteissa on esitettävä käytetyt mittausmenetelmät ja niiden mittausepävarmuudet sekä arvio tulosten edustavuudesta ja tulosten vertailu lupamääräyksiin ja yhdyskuntajätevesistä annettuun valtioneuvoston asetukseen.

Tarkkailu on toteutettava siten, että se täyttää jätelain (646/2011) 120 §:n mukaiset jätteen käsittelyn seuranta- ja tarkkailusuunnitelman vaatimukset. Puhdistamolla syntyvän yhdyskuntajätevesilietteen laatu on määritettävä jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (179/2012) liitteen 5 kohdan 1 mukaisesti.

18. Päivitetty käyttö- ja päästötarkkailusuunnitelma on toimitettava Pirkanmaan ELY-keskukselle hyväksyttäväksi kolmen kuukauden kuluessa tämän lupapäätöksen lainvoimaiseksi tulemisesta.

Käyttö- ja päästötarkkailusuunnitelmaa on muutettava Pirkanmaan ELY-keskuksen hyväksymällä tai tarpeelliseksi katsomalla tavalla, mikäli se luotettavan tuloksen saamiseksi, puhdistamon käytön ohjaamiseksi tai viemärituotoiminnan kehittämiseksi on tarpeen eikä muutos heikennä tarkkailun luotettavuutta, kattavuutta tai lupamääräysten noudattamisen valvottavuutta. Tarkkailusuunnitelmaa voidaan muutoinkin tarkentaa ja muuttaa ELY-keskuksen hyväksymällä tavalla edellyttäen, että tämä ei heikennä tarkkailun luotettavuutta, kattavuutta tai lupamääräysten noudattamisen valvottavuutta.

Ympäristövaikutusten tarkkailu

19. Jätevesien vesistövaikutuksia on tarkkailtava Pirkanmaan ELY-keskuksen ympäristö ja luonnonvarat –vastualueen hyväksymällä tavalla.

Hakemuksessa esitetyssä tarkkailusuunnitelmassa kuvattujen tarkkailujen lisäksi vesistötarkkailussa tulee tarkkailla kolmen vuoden välein syvännepohjäläimistöä purkusyvänteellä ja sen ulkopuolisella vertailualueella sekä purkupaikkaa lähimpänä olevia ormiokasvustoja.

Päivitetty tarkkailusuunnitelma on toimitettava Pirkanmaan ELY-keskuksen hyväksyttäväksi kolmen kuukauden kuluessa tämän lupapäätöksen lainvoimaiseksi tulosta.

Kirjanpito

20. Käyttö- ja päästötarkkailun mittauksista, kalibroinneista, näytteenotosta ja analyyseista sekä laitteiden ja rakenteiden kunto- ja turvatarkastuksista on pidettävä yksityiskohtaista kirjanpitoa, johon liitetään kunkin mittauksen tulokset ja muut mittausta tai toimenpidettä koskevat olennaiset tiedot, selvitys päästöjen laskentatavasta ja arvio tulosten edustavuudesta.

Lisäksi kirjanpidon on katettava muun muassa seuraavat asiat:

- ohijuoksutukset puhdistamolla sekä viemäriverkostossa päästöpaikkakohtaisesti tapahtuma- ja kestoaikoinen,
- muut poikkeus- ja häiriötilanteet, niiden tapahtuma- ja kesto aika, niiden aiheuttamat päästöt sekä toimet, joihin niiden johdosta on ryhdytty,
- puhdistamon ja viemäriverkoston huolto- ja korjaustoimet,
- puhdistamon tulokuormitukseen, toimintaan ja päästöihin (haju ja melu mukaan lukien) vaikuttaneet muut tekijät,
- kemikaalien ja apuaineiden käyttömäärät ja varastointi,
- energian kulutus ja energiatehokkuuden arvioimiseksi tarvittavat tiedot,
- puhdistamolle tuotujen lietteiden sekä mahdollisten tavanomaisesta yhdyskuntajätevedestä poikkeavien jätevesien alkuperä, laatu, määrä ja näiden selvittämistapa, tuontiajankohta ja kuljettaja,
- puhdistamolietteen ja muiden toiminnassa syntyneiden jätteiden laatu ja määrä, käsittely, varastointi, hyötykäyttö, sijoituskohta, kuljetusajankohta ja kuljettaja sekä
- hajusta, melusta ja muista toimintaan liittyvistä ympäristöhaitoista tehdyt valitukset.

Raportointi

21. Päästötarkkailun yksittäiset analyysitulokset ja virtaamat sekä jaksokohtaiset tulokset tulee raportoida Pirkanmaan ELY-keskukselle sen edellyttämällä tavalla ja Pälkäneen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle välittömästi niiden valmistuttua ja viimeistään kuukauden kuluttua tarkkailusta tai laskentajakson päättymisestä.

Kaikista lupamääräysten ja yhdyskuntajätevesistä annetun asetuksen (888/2006) raja-arvon ylittävistä tarkkailutuloksista on viipymättä ilmoitettava Pirkanmaan ELY-keskukselle ja Pälkäneen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle.

Vesistötarkkailutulokset on toimitettava sähköisesti viimeistään kuukauden kuluttua näytteenotosta vedenlaaturekisteriin. Vesistötarkkailun vuosiraportti on toimitettava Pirkanmaan ELY-keskukselle, Hämeen ELY-keskuksen kalatalousryhmälle ja Pälkäneen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle vuosittain toukokuun loppuun mennessä.

Käyttö- ja päästötarkkailun vuosiyhteenveto on toimitettava Pirkanmaan ELY-keskukselle ja Pälkäneen kunnan ympäristönsuojeluviranomaiselle vuosittain helmikuun loppuun mennessä. Vuosiyhteenvedossa on esitettävä selvitys lupamääräysten ja asetuksen 888/2006 mukaisten raja-arvojen täyttymisestä.

Käyttö- ja päästötarkkailun vuosiyhteenvedosta on käytävä ilmi jäteveden raja-arvojen noudattamisen, käsittelytuloksen, vesistöön johdettujen päästöjen ja niihin vaikuttaneiden tekijöiden lisäksi muun muassa yhteenveto jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (179/2012) liitteen 4 mukaisesti luokitelluista, toiminnassa syntyneistä, muualle käsiteltäväksi/hyödynnettäväksi toimitetuista ja varastoiduista jätteistä (määrä, laatu, alkuperä ja käsittelytapa) sekä yhteenveto kemikaalien, veden ja energian käytöstä. Ohijuoksutukset ja arvio niiden määrästä on raportoitava. Lisäksi jätevesilietteestä on raportoitava jätteistä annetun valtioneuvoston asetuksen (179/2012) liitteessä 5 kohdassa 2 tarkoitetut tiedot lietteestä ja sen käytöstä.

Toiminnan lopettaminen

22. Jos puhdistamon toiminta lopetetaan, suunnitelma toiminnan lopettamisesta ja siihen liittyvistä toimenpiteistä sekä toiminnan vaikutusten tarkkailun jatkamisesta on toimitettava Pirkanmaan ELY-keskukselle viimeistään 6 kuukautta ennen puhdistamon käytön lopettamista.

RATKAISUN PERUSTELUT

Perustelut lupamääräysten tarkistamiselle

Hakemuksen mukaan toiminnassa ei tapahdu oleellista muutosta aikaisempaan verrattuna. Puhdistamon kuormitus tulee seuraavan kymmenen vuoden aikana kasvamaan liittyjämäärän kasvaessa. Puhdistamon käsittelykapasiteetti riittää kasvavan jätevesimäärän käsittelyyn, koska puhdistamolla on mahdollisuus ottaa käyttöön toinen käsittelylinja. Tarkistettujen lupamääräysten mukainen toiminta täyttää ympäristönsuojelulain ja jätelain sekä niiden nojalla annettujen asetusten vaatimukset. Toiminta täyttää parhaan käyttökelpoisen tekniikan vaatimukset toiminnan sijainti- ja vaikutusalueen olosuhteissa.

Tarkistettujen lupamääräysten mukaisesta toiminnasta ei aiheudu sellaista ennalta arvioitavissa olevaa vesistön pilaantumiseen liittyvää vahinkoa, josta olisi määrättävä korvausta.

Jätevedenpuhdistamo sijaitsee Kokemäenjoen-Saaristomeren-Selkämeren vesienhoitoalueella. Vesienhoidon toimenpideohjelman mukaan Kukkijärven ekologinen tila on hyvä ja vesienhoidon sekä suojeluarvojen tavoitteet täyttyvät. Päästö- ja puhdistustehoraja-arvoja on tiukennettu hieman aiemmasta. Tämän luvan mukaisesti toimittaessa ja toimintaa edelleen kehitettäessä jätevedenpuhdistamon toiminta on kokonaisuutena arvioituna vesienhoitosuunnitelmassa esitettyjen tavoitteiden mukaista.

Lupamääräysten perustelut

Jäteveden käsittelyä ja päästöjä vesistöön koskeva lupamääräys 1

Raja-arvoja ja puhdistustehon vaatimuksia on tiukennettu hieman aiemmasta luvasta. Ammoniumtyypelle on asetettu enimmäispitoisuus ja vähimmäispuhdistusteho. Purkuvesistönä toimiva Kukkia kuuluu Natura 2000-verkostoon, eikä vesistön luonnonarvoja, joiden perusteella se on verkostoon liitetty, saa heikentää. Päätöksessä edellytetyt käsitellyn jäteveden puhdistustasovaatimukset ovat riittävät ottaen huomioon puhdistamolle tulevan jäteveden määrä ja laatu sekä käsiteltyjen jätevesien vaikutus alapuolisen vesistön veden laatuun.

Viemäriverkostoa, puhdistamon ja viemäriverkoston hoitoa ja käyttöä sekä talousjätevedestä poikkeavia jätevesiä koskevat lupamääräykset 2–7

Määräykset ovat tarpeen parhaan käyttökelpoisen tekniikan käyttöä ja ympäristön kannalta parhaan käytännön noudattamista koskevan vaatimuksen täyttämiseksi sekä puhdistamon asianmukaisen toiminnan turvaamiseksi.

Hule- ja vuotovedet haittaavat puhdistamon toimintaa. Niiden määrän vähentäminen ja puhdistamolle tulevan jätevesikuorman pitäminen tasaisena on tärkeää puhdistamon päästöjen minimoimiseksi. Tämän vuoksi lupamääräyksessä 2 luvan saaja on velvoitettu raportoimaan vuosittain viemäriverkostojen kunnostustoimenpiteistä.

Ohijuoksutusten ja ylivuotojen seurannalla varmistetaan, että toiminnan kokonaispäästöt ovat selvillä.

Umpikaivo- ym. lietteiden vastaanottoa sekä puhdistamolietettä ja muita toiminnassa syntyviä jätteitä koskevat lupamääräykset 8-11

Umpi- ja sakokaivolietteen vastaanottoa on rajoitettu edellytetyn puhdistustuloksen saavuttamisen varmistamiseksi.

Puhdistamoliete voidaan luovuttaa ainoastaan sellaiselle vastaanottajalle, jolla on ympäristölupa tai muutoin riittävät edellytykset huolehtia jätehuollon asianmukaisesta järjestämisestä.

Jätteen haltijaa koskevat jätelain mukaiset yleiset huolehtimisvelvollisuudet jätehuollon järjestämisestä sekä muun muassa se, että jätettä ei saa käsitellä hallitsemattomasti ja että jätteet tulee ensisijaisesti hyötykäyttää materiaalina ja toissijaisesti hyödyntää energiana. Siirtoasiakirjamenettelyn avulla voidaan seurata jätteen kulkua tuottajalta asianmukaiseen hyödyntämis- tai käsittelypaikkaan.

Päästöjä ilmaan ja melua koskeva lupamääräys 12

Lupamääräys on annettu eräistä naapuruussuhteista annetun lain 17 §:ssä tarkoitetun, naapureille aiheutuvan kohtuuttoman rasituksen välttämiseksi. Melutason raja-arvot ovat melutason ohjearvoista annetun valtioneuvoston päätöksen 993/1992 mukaiset.

Häiriö- ja poikkeustilanteita sekä riskienhallintaa koskevat lupamääräykset 14-15

Poikkeuksellisia tilanteita koskeva määräys annetaan pilaantumisen ehkäisemiseksi ja valvontaa varten. Häiriötilanteisiin varautuminen on tärkeää haittojen ennaltaehkäisyn kannalta.

Poikkeustilanteita koskeva ilmoitusvaatimus perustuu ympäristönsuojelulain 62 §:ään ja ympäristönsuojeluasetuksen 30 §:ään.

Ympäristönsuojelulain 5 §:n mukaan toiminnanharjoittajan on oltava riittävästi selvillä toimintansa ympäristöriskeistä ja haitallisten vaikutusten vähentämismahdollisuuksista. Tämän takia on määrätty riskienhallintasuunnitelman laatimisesta.

Tarkkailua, kirjanpitoa ja raportointia koskevat lupamääräykset 16-21

Tarkkailua, kirjanpitoa ja raportointia koskevat lupamääräykset ovat tarpeen, jotta valvontaviranomaiset voivat seurata toiminnan asianmukaisuutta, käsitteilytuloksia, lupamääräysten noudattamista ja jätevesien johtamisen vesistövaikutuksia sekä saada valvontaa varten tarpeellisia muita tietoja. Toiminnanharjoittajalla on selvilläolo- ja kirjanpitovelvollisuus toiminnan päästöistä sekä jätteistä.

Päästötarkkailukertoja on lisätty, jotta puhdistamon toiminnasta saadaan entistä tarkempi kuva ympäri vuoden. Syvännepohjaeläimistön ja ormiokasvuston tarkkailemisella saadaan selvitettyä jätevesien vaikutuksia syvänteiden eläimistöön ja purkupaikan kasvustoon.

Toiminnan lopettamista koskeva lupamääräys 22

Lupamääräys on annettu toiminnan lopettamisen varalta.

ENNAKOIMATTOMAN VAHINGON KORVAAMINEN

Vesistön pilaantumisesta aiheutuvista vahingoista, joita ei nyt ole ennakoitu aiheutuvan, on vahingonkärsijällä oikeus hakea korvausta ympäristönsuojelulain 72 §:ssä säädetyssä järjestyksessä.

VASTAUS LAUSUNNOISSA ESITETTYIHIN VAATIMUKSIIN

Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskuksen ympäristö ja luonnonvarat –vastualueen vaatimus Natura-arvioinnin tekemisestä on nähty tarpeettomaksi, koska hakemukseen liitetyn selvityksen mukaan jätevedenpuhdistamon päästöjen vaikutukset kohdistuvat hyvin pienelle alueelle jätevedenpuhdistamon purkupuutken läheisyydessä. Näin ollen jätevesien johtaminen ei todennäköisesti merkittävästi heikennä niitä luonnonarvoja joiden suojelemiseksi Kukkia on sisällytetty Natura 2000 -verkostoon. Puhdistusvaatimuksia on tiukennettu, jolla varmistetaan se, että puhdistamon toiminta ei aiheuta merkittävästi aiempaa suurempaa kuormitusta Kukkia-järveen. Tarkkailua koskevat vaatimukset on otettu huomioon lupamääräyksissä 16 ja 19.

AA:n muistutukseen jätevesien tarkkailusta aluehallintovirasto vastaa viittaamalla lupamääräykseen 19.

LUVAN VOIMASSAOLO JA LUPAMÄÄRÄYSTEN TARKISTAMINEN

Luvan voimassaolo

Lupa on voimassa toistaiseksi.

Tarvittaessa aluehallintovirasto voi ympäristönsuojelulain 58 ja 59 §:ssä säädettyjen edellytysten täytyessä muuttaa lupaa tai valvontaviranomaisen aloitteesta peruuttaa luvan.

Lupamääräysten tarkistaminen

Luvan saajan on viimeistään 30.4.2020 jätettävä Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle hakemus lupamääräysten tarkistamiseksi.

Hakemukseen on liitettävä yhteenveto toiminnan tarkkailun tuloksista, arvio parhaan käyttökelpoisen tekniikan soveltamisesta, selvitys jäteveden käsittelyn tehostamistarpeesta sekä soveltuvin osin muut ympäristönsuojeluasetuksen 9-11 §:n mukaiset selvitykset.

Lupaa ankaramman asetuksen noudattaminen

Jos asetuksella annetaan tämän luvan määräyksiä ankarampia säännöksiä tai luvasta poikkeavia säännöksiä luvan voimassaolosta tai tarkistamisesta, on asetusta luvan estämättä noudatettava.

RAUKEAVA PÄÄTÖS

Pirkanmaan ympäristökeskuksen 3.2.2004 antama ja 11.4.2005 muuttama lupapäätös dnro PIR-2001-Y-1298-121 raukeaa tämän päätöksen tullessa lainvoimaiseksi.

SOVELLETUT SÄÄNNÖKSET

Ympäristönsuojelulaki 42, 43, 45–47, 50, 55, 56, 62, 90 ja 108 §
 Ympäristönsuojeluasetus 30 ja 36 §
 Jätelaki 8, 12-13, 15-17, 29 ja 118-121 §
 Jäteasetus 8-9, 18, 20-21 ja 24 §
 Luonnonsuojelulaki 65 §
 Laki eräistä naapurussuhteista 17 §
 Valtioneuvoston päätös (993/1992) melutason ohjearvoista 2 §
 Valtioneuvoston asetus (888/2006) yhdyskuntajätevesistä 4 §
 Laki vesienhoidon ja merenhoidon järjestämisestä 28 §

KÄSITTELYMAKSU JA SEN MÄÄRÄYTYMINEN

Tästä päätöksestä peritään maksua 2 285 euroa. Lasku lähetetään myöhemmin Valtion talous- ja henkilöstöhallinnon palvelukeskuksesta Joensuuta.

Aluehallintoviraston maksuista vuosina 2012 ja 2013 annetun valtioneuvoston asetuksen (1572/2011) mukaan hakemuksen mukaisen jätevedenpuhdistamon ympäristöluvan käsittelystä perittävä maksu on 4 570 euroa. Lupa-

määräysten tarkistamista koskevan hakemuksen käsittelystä peritään maksu, jonka suuruus on 50 % taulukon mukaisesta maksusta.

PÄÄTÖKSESTÄ TIEDOTTAMINEN

Tieto päätöksen antamisesta julkaistaan Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston ilmoitustaululla ja päätöksestä kuulutetaan Pälkäneen kunnan virallisella ilmoitustaululla.

Kuulutuksesta ilmoitetaan Sydän Hämeen Lehdessä.

JAKELU

Päätös

Pälkäneen kunta

Tiedoksi

Pälkäneen kunnan ympäristönsuojeluviranomainen
Pirkanmaan elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus (sähköisesti)
Hämeen elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskus, kalatalousryhmä (sähköisesti)
Suomen ympäristökeskus (sähköisesti)

Ilmoitus päätöksestä

Tieto päätöksen antamisesta ilmoitetaan erikseen niille, joille on annettu tieto hakemuksen jättämisestä sekä niille, jotka ovat esittäneet hakemuksen johdosta muistutuksia tai vaatimuksia.

MUUTOKSENHAKU

Tähän päätökseen saa hakea muutosta valittamalla Vaasan hallinto-oikeuteen. Asian käsittelystä perittävästä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.

LIITTEET

Valitusosoitus

Stefan Nyman

Johanna Romu

Asian on ratkaissut ympäristöneuvos Stefan Nyman ja esitellyt ympäristötarkastaja Johanna Romu.
(JR/TKa)

- Valitusviranomainen** Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviranomaisen päätökseen saa hakea valittamalla muutosta **Vaasan hallinto-oikeudelta**. Asian käsittelystä perittävistä maksusta valitetaan samassa järjestyksessä kuin pääasiasta.
- Valitusaika** Määräaika valituksen tekemiseen on kolmekymmentä (30) päivää tämän päätöksen antopäivästä sitä määräaikaan lukematta. Valitusaika päättyy **19.2.2014**.
- Valitusoikeus** Päätöksestä voivat valittaa ne, joiden oikeutta tai etua asia saattaa koskea, sekä vaikutusalueella ympäristön-, terveyden- tai luonnonsuojelun tai asuin ympäristön viihtyisyyden edistämiseksi toimivat rekisteröidyt yhdistykset tai säätiöt, asianomaiset kunnat, alueelliset elinkeino-, liikenne- ja ympäristökeskukset, kuntien ympäristönsuojeluviranomaiset ja muut asiassa yleistä etua valvovat viranomaiset.
- Valituksen sisältö** Valituskirjelmässä, joka osoitetaan Vaasan hallinto-oikeudelle, on ilmoitettava
- päätös, johon haetaan muutosta
 - valittajan nimi ja kotikunta
 - postiosoite ja puhelinnumero ja mahdollinen sähköpostiosoite, joihin asiaa koskevat ilmoitukset valittajalle voidaan toimittaa (mikäli yhteystiedot muuttuvat, on niistä ilmoitettava Vaasan hallinto-oikeudelle, PL 204, 65101 Vaasa, sähköposti vaasa.hao@oikeus.fi)
 - miltä kohdin päätökseen haetaan muutosta
 - mitä muutoksia päätökseen vaaditaan tehtäväksi
 - perusteet, joilla muutosta vaaditaan
 - valittajan, laillisen edustajan tai asiamiehen allekirjoitus, ellei valituskirjelmää toimiteta sähköisesti (telekopiolla tai sähköpostilla)
- Valituksen liitteet** Valituskirjelmään on liitettävä
- asiakirjat, joihin valittaja vetoaa vaatimuksensa tueksi, jollei niitä ole jo aikaisemmin toimitettu viranomaiselle
 - mahdollisen asiamiehen valtakirja tai toimitettaessa valitus sähköisesti selvitys asiamiehen toimivallasta
- Valituksen toimittaminen Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle**
- Valituskirjelmä liitteineen on toimitettava Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintovirastolle. Valituskirjelmän on oltava perillä määräajan viimeisenä päivänä** ennen virka-ajan päättymistä. Valituskirjelmä liitteineen voidaan myös lähettää postitse, telekopiona tai sähköpostilla. Sähköisesti (telekopiona tai sähköpostilla) toimitetun valituskirjelmän on oltava toimitettu niin, että se on käytettävissä vastaanottolaitteessa tai tietojärjestelmässä määräajan viimeisenä päivänä ennen virka-ajan päättymistä.
- Länsi- ja Sisä-Suomen aluehallintoviraston yhteystiedot**
käyntiosoite:	Wolffintie 35, Vaasa
postiosoite:	PL 200, 65101 Vaasa
puhelin:	0295 018 450
telekopio:	06-317 4817
sähköposti:	kirjaamo.lansi@avi.fi
aukioloaika:	klo 8-16.15
- Oikeudenkäyntimaksu** Valittajalta peritään asian käsittelystä Vaasan hallinto-oikeudessa oikeudenkäyntimaksu 97 euroa. Tuomioistuinten ja eräiden oikeushallintoviranomaisten suoritteista perittävistä maksuista annetussa laissa on erikseen säädetty eräistä tapauksista, joissa maksua ei peritä.